

Лекція 5. Підприємництво

1. **Поняття підприємства та підприємництва.
Класифікація підприємств**
2. **Види господарських товариств**
3. **Акціонерне товариство як структурна одиниця економіки**

**КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА**

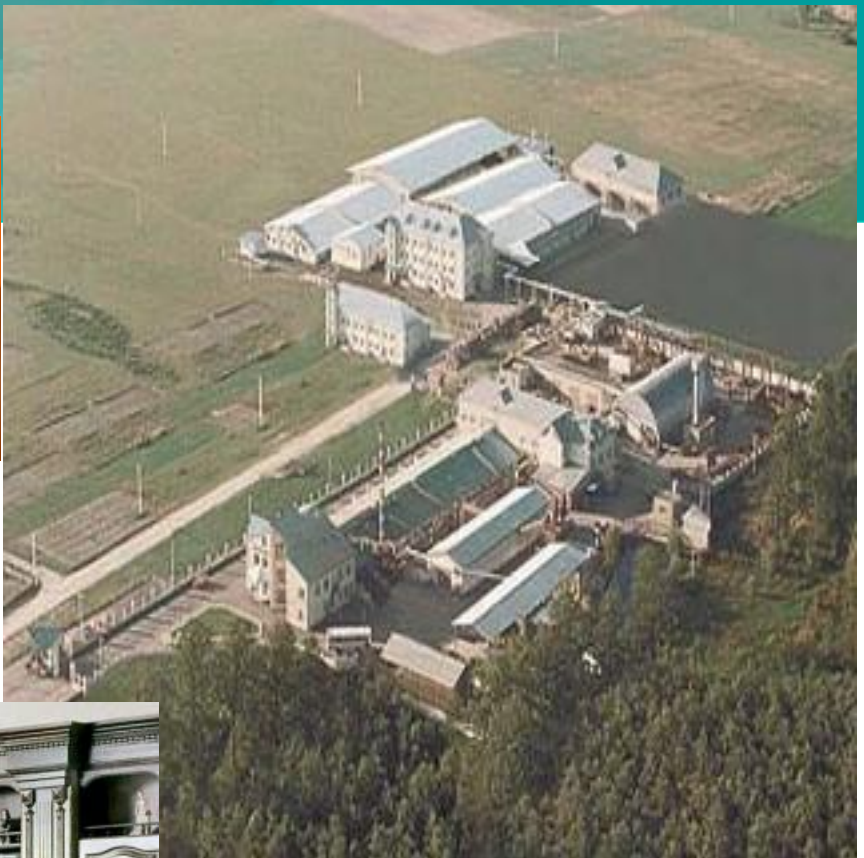
**Що таке
підприємство?**

**Які особливості
їх управління?**

Підприємства Житомира

1. Поняття підприємства та підприємництва. Класифікація підприємств.

Підприємництво - це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку.

(Ст. 42 Господарського кодексу України)

? **ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ** - діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надавання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність.

Принципи підприємницької діяльності

Підприємництво здійснюється на основі:

- вільного вибору підприємцем видів підприємницької діяльності;
- самостійного формування підприємцем програми діяльності, вибору постачальників і споживачів продукції, що виробляється, залучення матеріально-технічних, фінансових та інших видів ресурсів, використання яких не обмежено законом, встановлення цін на продукцію та послуги відповідно до закону;
- вільного найму підприємцем працівників;

Принципи підприємницької діяльності

- комерційного розрахунку та власного комерційного ризику;
 - вільного розпорядження прибутком, що залишається у підприємця після сплати податків, зборів та інших платежів, передбачених законом;
 - самостійного здійснення підприємцем зовнішньоекономічної діяльності, використання підприємцем належної йому частки валютної виручки на свій розсуд.
-

Ознаки підприємництва:

- самостійність
 - новаторство
 - ініціатива
 - творчість
 - ризикованість
 - економічна та соціальна відповідальність
 - масштабність мислення
 - діловитість.
-

Суб'єкти права у підприємстві

Фізична особа- підприємець

Право на здійснення підприємницької діяльності, яку не заборонено законом, має фізична особа з повною цивільною дієздатністю.

Обмеження права фізичної особи на здійснення підприємницької діяльності встановлюються

Конституцією України та Законом України "Про засади запобігання та протидії корупції"

Юридична особа

Юридична особа – організація, створена і зареєстрована у встановленому законом порядку.

Юридична особа може бути створена шляхом об'єднання осіб та (або) майна

- ? **Стаття 42 Конституції України** до кола осіб, право на підприємницьку діяльність яких обмежується законом, відносить депутатів, посадових осіб державної влади та органів місцевого самоврядування.
- ? Закони, що регламентують особливості певних видів діяльності, насамперед у сфері державного управління та контролю, та визначають правовий статус посадових осіб цих органів, розширюють перелік зазначених осіб, наведений у Конституції України.

- ? Так, забороняється займатися підприємницькою діяльністю таким категоріям громадян:
військовослужбовцям, службовим особам органів прокуратури, суду, державної безпеки, внутрішніх справ, державного нотаріату, а також органів державної влади і управління, які здійснюють контроль за діяльністю підприємств.

- ? **ПІДПРИЄМСТВО** — самостійний суб'єкт господарювання, створений компетентним органом державної влади або органом місцевого самоврядування, або іншими суб'єктами для задоволення суспільних та особистих потреб шляхом систематичного здійснення виробничої, науково-дослідної, торговельної, іншої господарської діяльності в порядку, передбаченому цим Кодексом та іншими законами.
- ? Підприємства можуть створюватись як для здійснення підприємництва, так і для некомерційної господарської діяльності.

- ? Підприємство, якщо законом не встановлено інше, діє на основі статуту.
 - ? Підприємство є юридичною особою, має відокремлене майно, самостійний баланс, рахунки в установах банків, печатку із своїм найменуванням та ідентифікаційним кодом.
 - ? Підприємство не має у своєму складі інших юридичних осіб.
-

Правові основи функціонування підприємства

- ❑ Статут підприємства, Узгоджений з чинним законодавством колективний договір, що регулює відносини трудового колективу з адміністрацією підприємства (фірми).
- ❑ Господарський кодекс України;
- ❑ Закон України “Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців”

Державна реєстрація суб'єкта господарювання

- ?
1. Суб'єкт господарювання підлягає державній реєстрації як юридична особа чи фізична особа-підприємець у порядку, визначеному законом.
 2. Відкриття суб'єктом господарювання філій (відділень), представництв без створення юридичної особи не потребує їх державної реєстрації.
-

? Відомості про відокремлені підрозділи суб'єктів господарювання залучаються до її реєстраційної справи та включаються до Єдиного державного реєстру в порядку, визначеному законом.

Що таке Статут?

Статут суб'єкта господарювання повинен містити:

- відомості про його найменування,
- мету і предмет діяльності,
- розмір і порядок утворення статутного та інших фондів,
- порядок розподілу прибутків і збитків,
- про органи управління і контролю, їх компетенцію,
- про умови реорганізації та ліквідації суб'єкта господарювання,
- а також інші відомості, пов'язані з особливостями організаційної форми суб'єкта господарювання, передбачені законодавством.

Статут затверджується власником майна (засновником) суб'єкта господарювання .

Шляхи створення підприємства:

- ? 1) відповідно до рішення власника (власників) майна чи вповноваженого ним (ними) органу, організації-засновника;
- ? 2) унаслідок примусового поділу іншого підприємства згідно з чинним антимонопольним законодавством;
- ? 3) через виокремлювання зі складу діючого підприємства одного або кількох структурних підрозділів з рішення їхніх трудових колективів і за згодою власника майна (уповноваженого органу).

Підприємство має право створювати свої філії з поточними й розрахунковими рахунками в банку.

Кожне підприємство підлягає державній реєстрації за місцем перебування у виконавчому комітеті Ради народних депутатів за плату.

Дані про державну реєстрацію повідомляються Міністерству економіки і Держкомітету статистики, підприємство заноситься до державного реєстру України згідно зі своїм ідентифікаційним цифровим кодом.

Шляхи припинення діяльності суб'єкта господарювання:

- реорганізація (злиття, приєднання, поділу, перетворення);
- ліквідації - за рішенням власника (власників) чи уповноважених ним органів,
- за рішенням інших осіб - засновників суб'єкта господарювання чи їх правонаступників,
- за рішенням суду.

Класифікація підприємств.

За формами власності

- *приватне* – діє на основі приватної власності громадян чи суб'єкта господарювання (юридичної особи)
 - *колективне* – діє на основі колективної власності
 - *комунальне* – діє на основі комунальної власності територіальної громади
 - *державне* – діє на основі державної власності
 - *змішане* – створене на основі об'єднання майна різних форм власності
-

За способом створення

- *корпоративне* – утворюється, як правило, двома або більше засновниками за їх спільним рішенням (договором), діє на основі об'єднання майна та або підприємницької чи трудової діяльності засновників, їх спільного управління справами
- *унітарне* – створюється одним засновником, який виділяє необхідне для того майно, формує відповідно до закону статутний капітал, неподілений на частки (паї), затверджує статут, розподіляє доходи, безпосередньо або через керівника, який ним призначається, керує підприємством і формує його трудовий колектив на засадах трудового найму, вирішує питання реорганізації та ліквідації підприємства

• Види підприємств за розміром

1. Суб'єктами малого підприємництва є:

- ? фізичні особи, зареєстровані в установленому законом порядку як фізичні особи - підприємці, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) **не перевищує 50 осіб** та **річний дохід** від будь-якої діяльності **не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро**, визначену за середньорічним курсом Національного банку України;
- ? юридичні особи - суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України.

2. Суб'єктами великого підприємництва є юридичні особи - суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) **перевищує 250 осіб** та **річний дохід** від будь-якої діяльності **перевищує суму, еквівалентну 50 мільйонам євро**, визначену за середньорічним курсом Національного банку України.

3. Інші суб'єкти господарювання належать до **суб'єктів середнього підприємництва**.

Галузево-функціональний вид діяльності

- Промислові
- Сільськогосподарські
- Будівельні
- Транспортні
- Торгові
- Виробничо-торгові
- Торгово-посередницькі
- Інноваційно-впроваджувальні
- Лізингові
- Банківські
- Страхові
- Туристичні тощо

Технологічна (територіальна) цілісність і ступінь підпорядкування

- Головні (материнські)
- Дочірні
- Асоційовані
- Філії

2. Види господарських товариств

До господарських товариств належать:

- акціонерні товариства
 - товариства з обмеженою відповідальністю
 - товариства з додатковою відповідальністю
 - повні товариства
 - командитні товариства
-

Поняття товариства з обмеженою відповідальністю

- ? 1. Товариством з обмеженою відповідальністю є засноване одним або кількома особами товариство, статутний капітал якого поділений на частки, розмір яких встановлюється статутом.

- ? 2. Учасники товариства з обмеженою відповідальністю не відповідають за його зобов'язаннями і несуть ризик збитків, пов'язаних з діяльністю товариства, у межах вартості своїх вкладів.

Поняття товариства з додатковою відповідальністю

- ? **ТОВАРИСТВО З ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ** - товариство, статутний фонд якого поділено на частки визначених установчими документами розмірів.
- ? Учасники такого товариства відповідають за його боргами своїми внесками до статутного фонду, а за недостатністю цих сум - додатково належним їм майном в однаковому для всіх учасників кратному розмірі до внеску кожного учасника. Граничний розмір відповідальності учасників передбачається в установчих документах.

Поняття командитного товариства

КОМАНДИТНЕ ТОВАРИСТВО - товариство, в якому разом з одним або більше учасників, які здійснюють від імені товариства підприємницьку діяльність і несуть відповідальність за зобов'язаннями товариства всім своїм майном, є один або більше учасників, відповідальність яких обмежується вкладом у майні товариства (вкладників).

Поняття повного товариства

Повним є товариство, учасники якого відповідно до укладеного між ними договору здійснюють підприємницьку діяльність від імені товариства і солідарно несуть додаткову (субсидіарну) відповідальність за його зобов'язаннями усім майном, що їм належить.

- ? Особа може бути учасником тільки одного повного товариства.
 - ? Учасник повного товариства не має права без згоди інших учасників вчиняти від свого імені та у своїх інтересах або в інтересах третіх осіб правочини, що є однорідними з тими, які становлять предмет діяльності товариства.
-

3. Акціонерне товариство як структурна одиниця економіки

- ? Акціонерне товариство - господарське товариство, статутний капітал якого поділено на визначену кількість часток однакової номінальної вартості, корпоративні права за якими посвідчуються акціями.
- ? **Мінімальний розмір статутного капіталу = 1250 мінімальних заробітних плат**

- ? **Акціонерне товариство** самостійно відповідає за своїми зобов'язаннями усім своїм майном. Акціонери не відповідають за зобов'язаннями товариства і несуть ризик збитків, пов'язаних з діяльністю товариства, у межах вартості акцій, що їм належать.
 - ? Установчим документом акціонерного товариства є його статут.
-

- ? Вищим органом акціонерного товариства є **загальні збори акціонерів**. У загальних зборах мають право брати участь усі його акціонери незалежно від кількості і виду акцій, що їм належать.
-

Публічне акціонерне товариство

Особливостями публічного акціонерного товариства є:

- акціонери можуть відчужувати належні їм акції без згоди інших акціонерів та товариства
- товариство може здійснювати як публічне, так і приватне розміщення акцій
- річна фінансова звітність товариства підлягає обов'язковій перевірці незалежним аудитором, а також оприлюдненню (разом із аудиторським висновком)

Приватне акціонерне товариство

- Особливостями приватного акціонерного товариства є:
- максимальна кількість акціонерів не може бути більшою 100 осіб
 - товариство може здійснювати тільки приватне розміщення акцій
 - статутом товариства може бути передбачено переважне право акціонерів та самого товариства на придбання акцій цього товариства, що пропонуються їх власником до продажу третій особі
 - акціонер товариства завжди має переважне право на придбання акцій додаткової емісії, в той же час акціонер публічного акціонерного товариства може бути позбавлений такого права умовами публічного розміщення акцій додаткової емісії

- акції приватного акціонерного товариства не можуть купуватися та/або продаватися на фондовій біржі, за винятком продажу шляхом проведення на біржі аукціону
- товариство не зобов'язане розкривати свою фінансову звітність на фондовому ринку, хоча зобов'язане оприлюднювати фінансову звітність у Державному реєстрі юридичних осіб, як і будь-яка інша юридична особа, зареєстрована в Україні.

Висновок

Ключові слова: підприємництво, бізнес, підприємство, фізична особа підприємець, юридична особа, принципи підприємницької діяльності, ознаки підприємництва, види підприємств: унітарне, корпоративне, приватне, державне, казенне, комунальне, мале, середнє, велике, дочірнє, з іноземними інвестиціями, іноземне; об'єднання підприємств, асоційовані підприємства, господарські товариства, види господарських товариств: АТ, ТОВ, ТзДВ, КП, ПП; публічне АТ, приватне АТ, акція, дивіденд.

Семінарське заняття 8

Створюємо бізнес-план Захист свого проекту бізнес-плану на семінарі

Ключові слова: підприємництво, бізнес, підприємство, фізична особа підприємець, юридична особа, принципи підприємницької діяльності, ознаки підприємництва, види підприємств: унітарне, корпоративне, приватне, державне, казенне, комунальне, мале, середнє, велике, дочірнє, з іноземними інвестиціями, іноземне; об'єднання підприємств, асоційовані підприємства, господарські товариства, види господарських товариств: АТ, ТОВ, ТзДВ, КП, ПП; публічне АТ, приватне АТ, акція, дивіденд.